

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2013. december 12. *

„2000/78/EK irányelv — Egyenlő bánásmód — Olyan kollektív szerződés, amely a házasságot kötő alkalmazottak számára tart fenn valamely, a javadalmazás és a munkafeltételek tekintetében adott kedvezményt — A polgári együttélési szerződést kötött partnerek kizárása — Szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetés”

A C-267/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour de cassation (Franciaország) a Bírósághoz 2012. május 30-án érkezett, 2012. május 23-i határozatával terjesztett elő az előtte

Frédéric Hay

és

a **Crédit agricole mutuel de Charente-Maritime et des Deux-Sèvres**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, Juhász E., A. Rosas, D. Šváby (előadó) és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- F. Hay képviseletében A. Lamamra ügyvéd,
- a Crédit agricole mutuel de Charente-Maritime et des Deux-Sèvres képviseletében J.-J. Gatineau ügyvéd,
- a francia kormány képviseletében G. de Bergues, D. Colas és J. Rossi, meghatalmazotti minőségben,
- a belga kormány képviseletében M. Jacobs, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében J. Enegren és D. Martin, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: francia.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.) 2. cikke (2) bekezdésének értelmezésére irányul.
- 2 A jelen kérelmet F. Hay és a munkáltatója, a Crédit agricole mutuel de Charente-Maritime et des Deux-Sèvres (a továbbiakban: Crédit agricole) között arra vonatkozóan folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy ez utóbbi a polgári együttélési szerződés kötését követően számára megtagadta a házasságot kötő alkalmazottaknak járó pótszabadság és házasságkötési támogatás nyújtását.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2000/78 irányelv (22) preambulumbekkezdése így szól:
„Ez az irányelv nem érinti a családi állapotra és az attól függő ellátásokra vonatkozó nemzeti törvényeket.”
- 4 A 2000/78 irányelv 1. cikke ekként rendelkezik:
„Ennek az irányelvnek a célja a valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló, foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek a meghatározása az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítására tekintettel.”
- 5 Ezen irányelv 2. cikke szerint:
„(1) Ezen irányelv alkalmazásában az »egyenlő bánásmód elve« azt jelenti, hogy az 1. cikkben említett okok alapján nem szabad semmiféle közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést tenni.
(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából:
  - a) közvetlen hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy személy egy másikhoz képest kedvezőtlenebb elbánásban részesül, részesült vagy fog részesülni egy hasonló helyzetben az 1. cikkben hivatkozott okok bármelyike alapján;
  - b) közvetett hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy látszólag semleges előírás, feltétel vagy gyakorlat egy bizonyos vallású vagy meggyőződésű, egy bizonyos fogyatékoságú, egy bizonyos életkorú vagy egy bizonyos szexuális irányultságú személyt más személyekkel szemben hátrányos helyzetbe hoz, kivéve, ha
    - i) az előírás, feltétel vagy gyakorlat törvényes cél által objektíve igazolható, és a cél elérésére irányuló eszközök megfelelőek és szükségesek; [...]

[...]

(5) Ez az irányelv nem érinti a nemzeti jog által meghatározott olyan intézkedéseket, amelyek egy demokratikus társadalomban a közbiztonság és a közrend fenntartásához, a bűncselekmények megakadályozásához, az egészség védelméhez és mások jogainak és szabadságának a védelméhez szükségesek.”

- 6 Ugyanezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A Közösségre átruházott hatáskörök korlátain belül ezt az irányelvet minden személyre alkalmazni kell, mind a köz-, mind a magánszféra vonatkozásában, beleértve a köztisztviselőket [helyesen: állami szerveket] is a következőkre tekintettel:

[...]

- c) alkalmazási és munkakörülmények [helyesen: alkalmazási és munkafeltételek], beleértve az elbocsátást és a díjazást;

[...]”

A francia jog

A code civil

- 7 Az 1999. november 15-i 99-944. sz. törvénnyel módosított code civil (polgári törvénykönyv) 144. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Házasságot a tizennyolcadik életévét betöltött férfi és nő köthet.”

- 8 Az említett törvénykönyv 515-1. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„A polgári együttélési szerződés két nagykorú, eltérő vagy azonos nemű természetes személy között létrejött, az együttélés kialakítására irányuló szerződés.”

- 9 A code civil 515-4. cikke a következőket mondja ki:

„A polgári együttélési szerződést aláíró partnerek az együttélésnek, valamint a kölcsönös anyagi támogatásnak és segítségnyújtásnak kötelezik el magukat. Amennyiben a partnerek másként nem rendelkeznek, az anyagi támogatás aránya a teljesítőképességüktől függ.

A partnerek egyetemlegesen felelnek harmadik személyek felé a mindennapi élet szükségleteinek fedezésére bármelyük által létrehozott adósságok tekintetében. [...]”

A code du travail

- 10 Az alapügy tényállása idején hatályos code du travail (a munka törvénykönyve) L. 122-45. cikke a javadalmazás és a munkafeltételek tekintetében tiltja többek között a szexuális irányultságon alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést.

11 A code du travail L. 226-1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Minden munkavállalót megillet, igazolás ellenében és bizonyos családi események alkalmával, a pótszabadság:

a munkavállaló házasságkötése esetén négy nap;

[...]”

A Crédit agricole nemzeti kollektív szerződése

12 A Crédit agricole nemzeti kollektív szerződésének a „Pótszabadságok” cím alatti 20. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Teljes bérfizetéssel járó fizetett szabadság a következő esetekben adható:

[...]

3° Alkalmazottak

Házasságkötés

- az alkalmazott házasságkötése: 10 munkanap;
- az alkalmazott gyermekének házasságkötése: 3 munkanap;
- az alkalmazott testvérének házasságkötése: 1 munkanap.

[...]”

13 A Crédit agricole nemzeti kollektív szerződésének a „Támogatások és egyéb juttatások” cím alatti 34. cikke a következőket mondja ki:

„Házasságkötési támogatás

Minden alkalmazott a házasságkötése alkalmával a házasságkötést megelőző hónapban kifizetett havi munkabér 1/36 részének megfelelő támogatásban részesül.

[...]”

14 A Crédit agricole nemzeti kollektív szerződésének 20., 22. és 34. cikkét módosító 2008. július 10-i megállapodás e kedvezményeket a polgári együttélési szerződés megkötésének esetére is kiterjesztette. Az Association française des banques (francia bankszövetség) és a szakszervezeti szövetségek 2010. szeptember 27-én szintén aláírták a bank 2000. január 10-i nemzeti kollektív szerződését módosító záradékot, amely a családi események alkalmával kiadandó pótszabadságot a polgári együttélési szerződést kötött alkalmazottakra is kiterjesztette. E módosító záradék rendelkezéseit a munkaügyi, foglalkoztatási és egészségügyi miniszter 2010. december 23-i rendelete a bankszektor egészére kiterjesztette.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

15 F. Hay a Crédit agricole-nál 1998 óta áll foglalkoztatásban.

- 16 2007. július 11-én F. Hay polgári együttélési szerződést kötött egy azonos nemű személlyel. Ez alkalomból F. Hay kérte a Crédit agricole nemzeti kollektív szerződése értelmében a házasságot kötő alkalmazottaknak járó pótszabadság kiadását és a házasságkötési támogatás nyújtását. A Crédit agricole azonban megtagadta e juttatásokhoz való jogosultságát azzal az indokkal, hogy az említett kollektív szerződés értelmében ezek a juttatások csak házasságkötés esetén járnak.
- 17 2008. március 17-én F. Hay a conseil de prud'hommes de Saintes-hez (saintes-i munkaügyi bíróság) keresetet nyújtott be a 2 637,85 euró összegű házasságkötési támogatás, valamint a ki nem adott pótszabadság miatt 879,29 euró összegű kártérítés megfizetése iránt. A conseil de prud'hommes de Saintes a 2008. október 13-i ítéletében elutasította ezt a keresetet, mivel arra az álláspontra helyezkedett, hogy a házasságkötési támogatás nem a munkavégzéshez, hanem a családi állapothoz kötődik, és hogy a code civil különbséget tesz a házasság és a polgári együttélési szerződés között. Mindazonáltal megjegyezte, hogy a Crédit agricole nemzeti kollektív szerződése 2008. július 10-én módosult annak érdekében, hogy a polgári együttélési szerződést kötött személyekre kiterjessze e kollektív szerződés házasságkötési támogatásra és pótszabadságra vonatkozó rendelkezéseit, véleménye szerint azonban ez a kiterjesztés nem visszamenőleges hatályú.
- 18 A 2010. március 30-án hozott ítéletében a cour d'appel de Poitiers (poitiers-i fellebbviteli bíróság) az említett ítéletet arra hivatkozva hagyta helyben, hogy a polgári együttélési szerződés különbözik a házasságkötéstől a megkötés alakszerűségei tekintetében, a két azonos vagy eltérő nemű, nagykorú természetes személy között való megkötés lehetőségében, a megszakítás módjában, valamint a vagyoni jogi, öröklési jogi és leszármazási jogi téren való kölcsönös kötelezettségek tekintetében. Az említett bíróság is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a családi események esetén adható javadalmazási kedvezmények tekintetében a házastársak és a polgári együttélési szerződést kötött személyek közötti eltérő bánásmód nem a családi helyzetük, nem is a szexuális irányultságuk, hanem a családi állapotukból eredő helyzetük eltéréseiből következik, amely alapján nincsenek azonos helyzetben.
- 19 2010. május 28-án F. Hay ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a Cour de cassationhoz (semmitőszék). F. Hay szerint az, hogy számára a Crédit agricole nem biztosította a Crédit agricole nemzeti kollektív szerződésében meghatározott pótszabadságot és házasságkötési támogatást, a code du travail L. 122-45. cikkét, a 2000/78 irányelv 1–3. cikkét, valamint az 1950. november 4-én Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 14. cikkét sértő, szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül.
- 20 F. Hay hangsúlyozza, hogy a code civil 144. cikke értelmében csupán eltérő nemű személyek köthetnek házasságot, míg az azonos nemű személyek a code civil 515-1. cikke értelmében kizárólag polgári együttélési szerződést köthetnek. A Crédit agricole nemzeti kollektív szerződésével együtt értelmezett e rendelkezésből az következik, hogy a polgári együttélési szerződést kötött azonos nemű személyek nem részesülhetnek az e vállalkozás házasságot kötött alkalmazottait megillető pótszabadságban és házasságkötési támogatásban.
- 21 E körülmények között a Cour de cassation úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„A [...] 2000/78[...] irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a nemzeti jogalkotó azon döntése, miszerint a házasság megkötését eltérő nemű személyek számára tartja fenn, minősülhet-e olyan jogszerű, megfelelő és szükséges célnak, amely igazolja az abból a tényből fakadó közvetett hátrányos megkülönböztetést, hogy a kollektív szerződés, amely a házasságot kötő alkalmazottak számára tartja fenn a javadalmazás és a munkafeltételek tekintetében adott kedvezményt, szükségszerűen kizárja ebből a kedvezményből a polgári együttélési szerződést kötött, azonos nemű partnereket?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 22 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés azon az előfeltevésen alapul, hogy a Crédit agricole nemzeti kollektív szerződése a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett, szexuális irányultságon alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést tartalmaz, és arra vonatkozik, hogy ez a hátrányos megkülönböztetés igazolható-e.
- 23 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint még akkor is, ha a kérdést előterjesztő bíróság a kérdéseit formálisan az uniós jog egy adott rendelkezésének értelmezésére korlátozta, ez a körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság a nemzeti bíróság részére az uniós jognak az előtte folyamatban lévő ügy elbírálásához esetleg hasznos, összes értelmezési szempontját megadja függetlenül attól, hogy ezen bíróság – kérdése megfogalmazásában – utalt-e azokra, vagy sem (lásd ebben az értelemben a C-229/08. sz. Wolf-ügyben 2010. január 12-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-1. o.] 32. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 24 Az alapügynek az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban kifejtett tényállására tekintettel meg kell vizsgálni, hogy a Crédit agricoléhoz hasonló nemzeti kollektív szerződés tartalmaz-e a 2000/78 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése értelmében vett közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést.
- 25 Azt kell tehát megállapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a kérdésével lényegében arra vár választ, hogy az említett irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely kollektív szerződésnek az alapügyben szóban forgóhoz hasonló rendelkezése, amely szerint az azonos nemű személlyel polgári együttélési szerződést kötő alkalmazott nem részesülhet a házasságkötés alkalmával a munkavállalóknak nyújtott olyan kedvezményekben, mint a pótszabadság vagy a házasságkötési támogatás, ha az érintett tagállam nemzeti szabályozása nem teszi lehetővé az azonos neműek közötti házasságkötést.
- 26 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy amint azt a 2000/78 irányelv (22) preambulumbekkezdése meghatározza, a személyek családi állapotára vonatkozó szabályozás a tagállamok hatáskörébe tartozik. Mindazonáltal 1. cikkének értelmében a 2000/78 irányelv célja a foglalkoztatás és munkavégzés területén bizonyos típusú – köztük a szexuális irányultságon alapuló – hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem, az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítására tekintettel (lásd a C-147/08. sz. Römer-ügyben 2011. május 10-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-3591. o.] 38. pontját).
- 27 Ami a 2000/78 irányelvnek az alapügyben szóban forgóhoz hasonló kollektív szerződés rendelkezéseire való alkalmazását illeti, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a szociális partnereknek, amikor az ezen irányelv hatálya alá tartozó intézkedéseket fogadnak el, tiszteletben kell tartaniuk az említett irányelvet (lásd a C-447/09. sz., Prigge és társai ügyben 2011. szeptember 13-án hozott ítélet [EBHT 2012., I-8003. o.] 48. pontját, valamint a C-132/11. sz. Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt ügyben 2012. június 7-én hozott ítélet 22. pontját).
- 28 A Crédit agricole nemzeti kollektív szerződésének 20. és 34. cikke, azáltal hogy a vállalkozás munkavállalójának házasságkötése esetére fizetett szabadság és házasságkötési támogatás nyújtását írja elő, a 2000/78 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében vett alkalmazási és munkafeltételekre, illetve különösen a díjazásra vonatkozó szabályokat állapít meg. A díjazás e rendelkezés értelmében vett fogalmát ugyanis tágan kell értelmezni, amelybe így különösen valamennyi, készpénzben vagy természetben adott vagy a jövőben adandó juttatás beletartozik, feltéve hogy – akár közvetetten – azt a munkavállalónak a munkáltató a munkavállaló munkaviszonyára tekintettel, illetve a munkaszerződés vagy jogszabályi rendelkezés alapján vagy önkéntesen biztosítja (lásd a C-124/11., C-125/11. és C-143/11. sz., Dittrich és társai egyesített ügyekben 2012. december 6-án hozott ítélet 35. pontját).

- 29 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a 2000/78 irányelv alkalmazandó az olyan helyzetre, mint amely az alapeljárásra okot adott.
- 30 Az említett irányelv 2. cikke értelmében az „egyenlő bánásmód elve” azt jelenti, hogy az ugyanennek az irányelvnek az 1. cikkében említett okok alapján nem szabad semmiféle közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést tenni.
- 31 A közvetlen hátrányos megkülönböztetés fennállását illetően a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja meghatározza, hogy a hátrányos megkülönböztetés e formája akkor áll fenn, ha egy személy egy másikhoz képest kedvezőtlenebb elbánásban részesül egy hasonló helyzetben az ezen irányelv 1. cikkében hivatkozott okok bármelyike, köztük a szexuális irányultság alapján.
- 32 Ebből következik, hogy a közvetlen hátrányos megkülönböztetés azt feltételezi, hogy a mérlegelt helyzetek hasonlóak legyenek (lásd többek között a fent hivatkozott Römer-ügyben hozott ítélet 41. pontját).
- 33 E tekintetben hangsúlyozni kell egyrészt, hogy nem szükséges, hogy a helyzetek azonosak legyenek, hanem csak hogy hasonlóak legyenek, másrészt pedig, hogy e hasonló jelleg vizsgálatát nem átfogó és absztrakt módon kell elvégezni, hanem az érintett ellátásra tekintettel különösen és konkrétan (lásd a C-267/06. sz. Maruko-ügyben 2008. április 1-jén hozott ítélet [EBHT 2008., I-1757. o.] 67–69. pontját és a fent hivatkozott Römer-ügyben hozott ítélet 42. pontját).
- 34 Így a Bíróság a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló német törvény (Gesetz über die Eingetragene Lebenspartnerschaft) értelmében vett bejegyzett élettársi kapcsolatot illetően kimondta, hogy a helyzetek összehasonlítását a házastársak és bejegyzett élettársak azon alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezésekből eredő jogaira és kötelezettségeire összpontosító elemzésre kell alapítani, amelyek az alapügyben szóban forgó ellátás tárgyára és nyújtásának feltételeire tekintettel relevánsak, és nem annak vizsgálatából kell állnia, hogy a nemzeti jog jogilag általában véve és teljesen hasonlóvá tette-e a bejegyzett élettársi kapcsolatot a házassággal (lásd a fent hivatkozott Römer-ügyben hozott ítélet 43. pontját).
- 35 Az alapügyben szóban forgó rendelkezések értelmében a munkavállalóknak a házasságkötés alkalmával biztosított fizetett szabadságot és támogatást illetően azt kell megvizsgálni, hogy a házasságot kötő személyek helyzete hasonló-e azon személyek helyzetével, akik – mivel házasságot azonos nemű személlyel nem köthetnek – polgári együttélési szerződést kötnek.
- 36 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból és a Bírósághoz benyújtott iratokból az tűnik ki, hogy az azonos nemű személyek polgári együttélési szerződést köthetnek az együttélés kialakítása érdekében, és az együttélés keretében a kölcsönös anyagi támogatásnak és segítségnyújtásnak elkötelezve magukat. A polgári együttélési szerződés, amely egy egybehangzó nyilatkozattal és az érintett személyek közös lakóhelye szerint illetékes elsőfokú bíróság hivatalában történő bejegyzéssel jön létre, a francia jogban a házassághoz hasonlóan olyan együttélési viszony, amely a párt – kölcsönös és harmadik személyek tekintetében – jogokat és kötelezettségeket megállapító, pontosan meghatározott jogi keretbe helyezi. Bár a polgári együttélési szerződés eltérő nemű személyek között is létrejöhet, és annak ellenére, hogy a házasság intézménye és a polgári együttélési szerződés összességében véve különbözik egymástól, ez utóbbi volt az egyetlen lehetőség, amelyet a francia jog az alapügy tényállása idején az azonos nemű párok számára biztosított annak érdekében, hogy a párkapcsolatuknak biztos és harmadik személyekkel szemben érvényesíthető jogállást szerezhessenek.
- 37 Úgy tűnik tehát, hogy ami a javadalmazás és a munkafeltételek tekintetében adott olyan kedvezményeket illeti, mint a házasság – mint polgári együttélés – megkötése alkalmával nyújtott, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló pótszabadság és támogatás, az azonos nemű személyek, akik – mivel házasságot nem köthettek – polgári együttélési szerződést kötöttek, hasonló helyzetben vannak, mint a házasságot kötő párok.

- 38 Ebben a vonatkozásban meg kell jegyezni, hogy a jelen ítélet 33. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében az, hogy a Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) a 2011-155. sz. Laurence L.-ügyben hozott határozatában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a házaspárok és a polgári együttélési szerződést kötött párok a hozzátartozói nyugellátás szempontjából nincsenek hasonló helyzetben, nem zárja ki a házasságot kötött munkavállalók és a polgári együttélési szerződést kötött homoszexuális munkavállalók helyzetének a házasságkötés alkalmával járó pótszabadság és támogatás nyújtása tekintetében való összehasonlíthatóságát.
- 39 Ugyanígy a házasság és a polgári együttélési szerződés közötti, a cour d'appel de Poitiers által az alapeljárásban hivatkozott, a megkötés alakszerűségeiben, a két azonos vagy eltérő nemű személy között való megkötés lehetőségében, a megszakítás módjában, valamint a vagyoni jogi, öröklési jogi és leszármazási jogi téren való kölcsönös kötelezettségek tekintetében fennálló különbségek irrelevánsak annak értékelése szempontjából, hogy a munkavállaló jogosult-e a javadalmazás vagy a munkafeltételek tekintetében adott, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló kedvezményekre.
- 40 Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy a Crédit agricole nemzeti kollektív szerződése az említett kedvezményeket a házasságkötés alkalmával nyújtja, a házasságkötéssel keletkezett jogoktól és kötelezettségektől függetlenül. Ezt az is alátámasztja, hogy e kollektív szerződés 20. cikke nem csupán az alkalmazottak házasságkötésének esetére ír elő pótszabadságot, hanem a gyermekeik vagy testvéreik házasságkötésének esetére is.
- 41 Ami magát a hátrányos megkülönböztetés fennállását illeti, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy valamely tagállam olyan szabályozása, amely szerint csakis a házasságot kötött munkavállalók jogosultak a javadalmazás vagy a munkafeltételek tekintetében adott kedvezményekre, jóllehet a házasságkötés jogszerűen ebben a tagállamban csakis eltérő nemű személyek között lehetséges, szexuális irányultságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül a hasonló helyzetben lévő, polgári együttélési szerződést kötött homoszexuális munkavállalókkal szemben (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Maruko-ügyben hozott ítélet 73. pontját és a fent hivatkozott Römer-ügyben hozott ítélet 52. pontját).
- 42 Márpedig a Crédit agricole nemzeti kollektív szerződésének 20. és 34. cikke a házasságot kötő munkavállalók számára pótszabadságot és támogatást biztosít. Mivel a házasságkötés a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott tájékoztatás szerint nem lehetséges az azonos nemű személyek között, ezek a személyek nem részesülhetnek e kedvezményekben.
- 43 Az, hogy a polgári együttélési szerződés, a fent hivatkozott Maruko-ügyben és a fent hivatkozott Römer-ügyben hozott ítéletek alapjául szolgáló ügyekben szóban forgó bejegyzett élettársi kapcsolattal ellentétben, nem csupán a homoszexuális párok számára elérhető, irreleváns, és különösen nem változtat az e párokkal szembeni hátrányos megkülönböztetés jellegén, akik a heteroszexuális párokkal ellentétben az alapügy tényállása idején nem köthettek jogszerűen házasságot.
- 44 A munkavállalók családi állapota, és nem kifejezetten a szexuális irányultsága alapján való eltérő bánásmód közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, mivel tekintettel arra, hogy a házasságkötés kizárólag eltérő neműek között lehetséges, a homoszexuális munkavállalók számára lehetetlen, hogy teljesítsék a kért kedvezményekben való részesüléshez szükséges feltételeket.
- 45 Egyébiránt, amennyiben a hátrányos megkülönböztetés közvetlen, akkor nem igazolható az irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett „objektív céllal”, mivel ez a rendelkezés csupán a közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozik, hanem csakis az említett irányelv 2. cikkének (5) bekezdésében meghatározott, vagyis a közbiztonság és a közrend fenntartásához, a bűncselekmények megakadályozásához, az egészség védelméhez és mások jogainak és szabadságának a védelméhez szükséges okok valamelyikével.

- 46 Ebben a vonatkozásban meg kell jegyezni, hogy az alapeljárásban ezen okok egyikére sem hivatkoztak. Egyébiránt az említett 2. cikk (5) bekezdését, mivel eltérést enged a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvétől, szigorúan kell értelmezni (lásd a fent hivatkozott Prigge és társai ügyben hozott ítélet 56. pontját).
- 47 A fenti megfontolásokra tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely kollektív szerződésnek az alapügyben szóban forgóhoz hasonló azon rendelkezése, amely szerint az azonos nemű személlyel polgári együttélési szerződést kötő munkavállaló nem részesülhet a házasságkötés alkalmával a munkavállalóknak nyújtott olyan kedvezményekben, mint a pótszabadság vagy a házasságkötési támogatás, ha az érintett tagállam nemzeti szabályozása nem teszi lehetővé az azonos neműek közötti házasságkötést, mivel e kedvezmények céljára és nyújtásának feltételeire tekintettel a házasságot kötő munkavállalóval hasonló helyzetben van.

A költségekről

- 48 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely kollektív szerződésnek az alapügyben szóban forgóhoz hasonló azon rendelkezése, amely szerint az azonos nemű személlyel polgári együttélési szerződést kötő munkavállaló nem részesülhet a házasságkötés alkalmával a munkavállalóknak nyújtott olyan kedvezményekben, mint a pótszabadság vagy a házasságkötési támogatás, ha az érintett tagállam nemzeti szabályozása nem teszi lehetővé az azonos neműek közötti házasságkötést, mivel e kedvezmények céljára és nyújtásának feltételeire tekintettel a házasságot kötő munkavállalóval hasonló helyzetben van.

Aláírások